

Bemest op z'n Best

BEMEST
OP Z'N
BEST

Innovatieprogramma
mesttoediening

Samen werken aan een betere balans
tussen boer, burger en natuur

Inhoud

5	Voorwoord
14	Hoe we de voortgang bewaken
16	Organisatie

28	Selectie van innovaties
38	Transparantie versus vertrouwelijkheid
42	Hoe bereiken we de markt?

Bijdragen aan een betere balans tussen boer, burger, natuur & milieu

Voorwoord

Innovatieprogramma Bemest op z'n Best richt zich op het halveren van de ammoniakemissie bij mesttoediening. Wij stimuleren en onderzoeken innovatieve toedieningstechnieken.

Het programma is opgezet op verzoek van het Ministerie van LNV dat ook de subsidie verstrekt. De uitvoering is in handen van een consortium van partijen. Wageningen University & Research (WUR) trekt het programma. Wij werken als programma intensief samen met machinebouwers, loonwerkers, agrarische ondernemers en -adviseurs en mensen die ondersteunen bij strategieontwikkeling en communicatie.

In dit rapport vind je de visie en doelen van het programma en de aanpak op hoofdlijnen.

Bovendien vind je een overzicht van de mensen van het programma.

Koos Verloop,
programmamanager

“Betrokkenen bij dit programma vinden elkaar in de ambitie om bij te dragen aan verlichting van de stikstofproblematiek.”

Visie en doelen

A photograph of two black and white cows standing in a lush green field. The cow in the foreground is looking towards the camera, while the one behind it is looking to the right. The sky is blue with scattered white clouds, and the sun is visible on the right side, creating a bright glow.

Missie Bemest op z'n Best wil een bijdrage leveren aan het oplossen van de stikstof-problematiek - in het bijzonder aan het verlagen van ammoniakemissie uit de landbouw - en zo bijdragen aan een betere balans tussen boer, burger, natuur & milieu.

Visie en ambitie Bemest op z'n Best stimuleert de ontwikkeling van mesttoedienings-technieken die zorgen voor een lagere emissie van ammoniak. Ook creëren we draagvlak voor de implementatie van deze technieken en stimuleren we een verbeterde toepassing van de huidige emissiearme toedieningstechnieken.

Doelen

Het programma heeft twee hoofddoelen:

1. Halveren van de ammoniak-emissie tijdens toediening van mest door innovatieve technieken.
2. Creëren van draagvlak voor:
 - De opgave om de ammoniak-emissie bij mesttoediening met 50% te verlagen.
 - De ontwikkelde en geteste innovaties.

Hoe we dit doen

1. We onderzoeken praktijkinnovaties

We verzamelen en inventariseren innovatievoorstellen die voortkomen uit de praktijk en onderzoeken en beoordelen deze voorstellen op hun effect op de emissie van ammoniak.

Hierbij kijken wij ook naar

- De eventuele neveneffecten.
- De aantrekkelijkheid voor ondernemers.
- De geschiktheid voor brede implementatie in de praktijk.

2. We stimuleren de ontwikkeling van innovaties

We stimuleren de (door)ontwikkeling van innovaties, onder andere door het organiseren van demo's en regionale bijeenkomsten.

3. We werken nauw samen met de praktijk

We zijn gericht op betaalbare en werkbare oplossingen die passen bij de bedrijfscontext, zodat loonwerkers en agrarisch ondernemers er graag mee willen werken. Daarmee werken we samen aan draagvlak in de praktijk.

We streven ernaar met dit programma de voorwaarden te scheppen voor beleidsmatige verankering en erkenning van innovaties. Daarmee werken we aan optimale condities voor een hoge implementatiegraad van de innovaties.

Bemest op z'n Best volgt drie sporen. Deze sporen staan niet los van elkaar. Sommige activiteiten dragen bij aan meerdere sporen.

Strategische keuzes

Innovatie	Onderzoek	Draagvlak
Stimuleren van de ontwikkeling van innovatieve technieken	Onderzoeken van innovaties op hun perspectief	Actief betrekken van de landbouwpraktijk, loonwerkers en machinebouwers
We werken samen met de praktijk zoals boeren, loonwerkers, machinebouwers en adviseurs. Wij denken dat de sleutel tot innovatie in de praktijk ligt en willen samen komen tot oplossingen die goed zijn voor alle partijen. Daar waar mogelijk faciliteren wij de ontwikkeling en implementatie van de innovaties. Dit doen we zowel door het ophalen van innovatievoorstellen uit de praktijk als door het bieden van gelegenheid voor out-of-the-box-ideeën.	Innovatieve technieken worden in een gecontroleerde onderzoeksomgeving getest op hun perspectief op ammoniakreductie. Het onderzoek is een samenwerking met de praktijk waar naast de metingen aan een innovatie de volgende zaken van belang zijn: • Afstemming over de aanpak. • Onderzoeken van kansrijke ontwikkelrichtingen. • Herkennen van belangen en daarop inspelen. • Maatwerk in openbaarheid/vertrouwen. • Marktperspectief.	Een innovatie draagt pas bij aan het oplossen van de stikstofproblematiek als hij breed wordt toegepast. Bemest op z'n Best is dan ook gericht op een hoge implementatiegraad van innovaties. Daarom letten we op een goede toepasbaarheid van een innovatie in de praktijk. Daarbij zijn robuustheid en betaalbaarheid van belang. Daardoor sluit Bemest op z'n Best zo goed mogelijk aan bij de motieven en belangen van machinebouwers, loonwerkers en agrarisch ondernemers. Deze partijen worden betrokken bij het ontwikkelen van innovaties.

Kernwaarden

Bemest op z'n Best handelt vanuit de volgende kernwaarden:

1. Verbinding

We geven ruimte aan inzichten van (relevante) doelgroepen en hebben oog voor het belang van ondernemers.

2. Optimisme

We gaan uit van kansen; zetten samen onze schouders eronder.

3. Verantwoordelijkheid

We dragen samen bij aan een betere balans tussen boer, burger, natuur & milieu.

4. Transparantie

Onze werkwijze en beslissingen zijn helder en verdedigbaar.

5. Onafhankelijkheid

We scheiden belangen en kennis en resultaten zijn objectief.

Hoe we de voortgang bewaken

We monitoren de voortgang van het programma aan de hand van jaarlijkse doelen

SMART doelen (cumulatief)

nr	Aspect	2021	2022	2023	2024	2025
Ammoniakemissie						
1	Reductie ammoniakemissie (%)	-	n.b. ¹⁾	n.b.	n.b.	50
2	Aantal innovaties opgehaald	34	50	60	70	70
3	Aantal innovaties onderzocht in fase 1	-	10	20	30	30
4	Aantal innovaties onderzocht in fase 2	-	5	10	15	17
5	Aantal innovaties praktijkrijp	-	0	5	10	15

Draagvlak voor innovaties

6	Aantal uitgevoerde demo's	-	3	6	9	14
7	Bereidheid bij praktijk en loonwerk om met innovaties te werken (%)	-	30	40	50	60

Draagvlak voor het programma

8	Bekendheid van het programma bij praktijk, loonwerkers, machinebouwers (%)	5	15	30	70	80
9	Agrarisch ondernemers aangesloten via netwerken en/of deelgenomen aan demo	-	500	1000	1000	1000
10	Positieve waardering voor het programma bij hen die bekend zijn met het programma (%)	-	50	60	70	70
11	Positieve houding t.a.v. reductie ammoniakemissie bij hen die bekend zijn met het programma (%)	-	60	70	75	75

Co-creatie

12	Co-creatie bijeenkomsten	-	0	4	2	0
----	--------------------------	---	---	---	---	---

1) n.b.: Nader te bepalen.

Toelichting

- Reductie ammoniakemissie (%)**
Bedoeld wordt hier de reductie van de ammoniakemissie bij mesttoediening op nationale schaal. Deze hangt af van hoe goed de innovatieve technieken werken, maar ook van de implementatiegraad ervan in de praktijk. Het laatste is zo moeilijk te voorspellen dat wij dit niet vooraf becijferd hebben voor elk loopjaar. Wij focussen ons op innovaties met een reductiepotentieel van 50 procent en met een potentieel brede toepassing met als einddoel om de genoemde 50 procent reductie te bereiken.
- Aantal innovaties onderzocht in fase 1**
Innovatievoorstellen worden onderzocht in twee fases: fase 1 is een eenvoudige screening (bijvoorbeeld een labmeting), fase 2 betreft uitvoeriger onderzoek (bijvoorbeeld een veldmeting).
- Aantal uitgevoerde demo's**
Dit zijn demonstratiedagen op praktijkbedrijven of proefbedrijven. Het betreft hier dus niet de afzonderlijke innovaties die zijn gedemonstreerd in demo's.

Organisatie

Vijf stappen in het innovatieproces

Om de doelen en resultaten te realiseren, zijn inspanningen nodig met betrekking tot:

1. Onderzoeken en beoordelen van effecten

Onze onderzoekers beoordelen innovaties die door de praktijk worden ingediend en selecteren de meest kansrijke. Om hierbij goede keuzes te maken, leggen we het accent op die technieken en situaties waarbij veel winst te halen valt. Dit zijn vooral de innovaties die - in potentie - een hoge ammoniakreductie kunnen bewerkstelligen en die betrekking hebben op:

1. Toediening op teelt/bodemtype-combinaties die gepaard gaan met hoge emissie (kg per ha).
2. Teelt/bodemtype-combinaties die veel voorkomen (dus: er is veel grasland op zandgrond en minder grasland op veengrond, dus een ammoniakreductie bij toediening op grasland op zandgrond heeft relatief veel effect op het nationaal totaal).
3. Een redelijke verwachting van een brede bereidheid om de techniek te implementeren (een hoge implementatiegraad).

Praktijk

De effecten van innovaties worden in hoge mate bepaald door de ammoniakemissie bij toepassing van de innovatie. Daarnaast speelt de implementatiegraad een grote rol. Bij de berekening van effecten van innovaties naar nationaal niveau maken wij een inschatting van deze implementatiegraad.

Referentie

Als referentie voor de berekeningen hanteren wij de emissie die optreedt in de praktijk. Deze kan afwijken van de emissie zoals deze optreedt onder proefveldomstandigheden. Dat betekent dat innovaties die de ammoniakemissie verlagen door betere uitvoering mogelijk te maken, binnen de kaders van dit programma vallen.

We bepalen het effect van innovaties in veldmetingen door de ammoniakemissie van de innovatieve techniek te vergelijken met de emissie bij gebruik van de zodenbemester.

Drijfmest op grasland

Toediening van drijfmest op grasland veroorzaakt relatief veel ammoniakemissie. Daarom krijgt dit prioriteit. Het is nu al duidelijk dat een halvering van de ammoniakemissie bij toediening van mest alleen haalbaar is als er innovaties komen voor de toediening van drijfmest op grasland, die op grote schaal toegepast kunnen worden.

2. Onderzoeken van neveneffecten

Als het vermoeden bestaat dat innovaties ongewenste neveneffecten hebben, brengen wij deze zo mogelijk door onderzoek in beeld. Hierbij worden ook mogelijkheden aangegeven voor mitigatie van de neveneffecten. Deze mitigatiemogelijkheden kunnen als innovatievraag worden voorgelegd aan aanbieders van ideeën en/of opgepakt worden in co-creatie-processen en doorontwikkeling.

3. Toetsen en beoordelen praktijkrijpheid

Het programma wil innovaties toetsen op praktijkrijpheid, zodat het programma technieken oplevert waar loonwerkers en agrarisch ondernemers graag mee willen werken. Dit is van belang voor draagvlak en een voorwaarde voor adequate implementatie. Draagvlak voor innovaties veronderstelt dat de innovaties betaalbaar zijn en dat ze praktisch toepasbaar zijn.

Bepalen van praktijkrijpheid van innovaties

- Opgehaalde innovatievoorstellen worden beoordeeld op hun praktijkrijpheid tijdens demoproeven. Hier speelt expert judgement en praktijkervaring een rol.
- Zo mogelijk gebruiken we een beoordelingssystematiek die het mogelijk maakt innovaties te scoren op het zogenoemde Technical Readiness Level.

4. Demo's en netwerk-bijeenkomsten

Een van onze doelen is om draagvlak te creëren voor zorgvuldige toepassing van bestaande technieken en toepassing van innovaties om zo te werken aan een lagere ammoniakemissie. Draagvlak wordt hierbij gekwalificeerd als de houding ten aanzien van nieuwe innovaties en de bereidheid om hiermee te werken.

Daarom werken we aan draagvlak en steun voor het programma bij loonwerkers, agrarisch ondernemers in de landbouwpraktijk, machinebouwers en andere stakeholders in het veld.

Steun voor het programma wordt gekwalificeerd als bekendheid met en actieve betrokkenheid bij het programma en waardering voor het programma.

De aanpak bij demo's is als volgt:

- In demo's wordt zichtbaar gemaakt wat het effect is van zorgvuldige uitvoering van mesttoediening op het werkresultaat en wordt het belang van een zorgvuldige uitvoering voor werkgemak en productie (kwaliteit en kwantiteit) in beeld gebracht.
- In demo's maken we waar mogelijk innovaties of innovatierichtingen (werkingsprincipes) zichtbaar. Van innovaties die in demo's toegepast worden, bespreken we de praktische inzetbaarheid en het rendement.
- We sluiten aan bij praktijknetwerken en plaatsen het onderwerp mesttoediening in de bedrijfscontext.

Bekendheid en draagvlak

Hoe maken we bekendheid en draagvlak inzichtelijk?

Agrarisch ondernemers

- In bijeenkomsten met een representatieve groep ondernemers wordt in kaart gebracht:
 - Verwachtingen van innovaties.
 - Verwachtingen van de betekenis van innovaties voor hun bedrijven (ook financieel).
 - Bereidheid, mogelijkheden en belemmeringen om te werken met nieuwe technieken.
- We monitoren verder:
 - De betrokkenheid van ondernemers bij onze demo's en netwerkactiviteiten.
 - De bekendheid van ondernemers met het programma.
 - De houding van ondernemers ten aanzien van het programma.

Loonwerkers en machinebouwers

- We vragen belangenvertegenwoordigers Cumela en Fedecom om onder hun leden te inventariseren hoe zij zich verhouden tot het programma en hoe zij aankijken tegen de ontwikkelde technieken.
- Er worden bijeenkomsten georganiseerd met deze doelgroepen om te inventariseren wat hun houding is ten aanzien van het programma en de ontwikkelde innovaties.

5. Co-creatie

Een doel van Bemest op z'n Best is om innovaties te stimuleren en het draagvlak voor innovaties te versterken. Dit doen we onder meer in de vorm van co-creatie-processen. Hierin kunnen aanbieders van innovaties hun – soms nog onrijpe – idee delen met andere stakeholders. Een regionale binding en klantrelaties tussen betrokkenen (machinebouwer, loonwerker, ondernemer) kan helpen om dit makkelijker te maken.

De strategie die we bij co-creatie hanteren, is als volgt:

- De opzet zal verschillen per co-creatie-proces om optimaal op de behoeften en de kenmerken van stakeholders in te kunnen spelen.
- Er kan ook een wisselwerking zijn met het onderzoeksspoor waaruit ontwikkelvragen naar voren komen.
- Per bijeenkomst bepalen we of informatie vertrouwelijk behandeld moet worden. We beschouwen dit wel als een uitzondering, omdat we co-creatie in beginsel zien als een open proces.

Co-creatie-processen kunnen plaatsvinden in een ontwikkelomgeving vanuit het programma. Onderzoekers kunnen hierbij ontwikkelingsmogelijkheden suggereren.

Er is geen sprake van directe financiële vergoeding vanuit het programma voor private partijen die actief zijn in deze ontwikkelruimte.

“De WUR en andere betrokken instanties hebben enorm veel kennis in huis en openen deuren die anders gesloten blijven.”

Bert Ebbekink, Slootsmid

Afbakening

De kaders van het programma

Emissie van ammoniak uit de landbouw komt in verschillende onderdelen van landbouwbedrijven tot stand. Er zijn dan ook verschillende manieren om deze emissie tegen te gaan. Bemest op z'n Best richt zich heel specifiek op verbetering van mesttoediening en gaat dus niet over andere delen van de keten zoals het veevoer, diermanagement, stallenbouw en mestmanagement.

In de kringloop van de veehouder ziet deze afbakening er als volgt uit:

De innovaties moeten zowel inspelen op mestproducten die nu beschikbaar zijn als op mestproducten die in vernieuwde stalsystemen of verwerkingstechnieken kunnen vrijkomen.

Het programma heeft betrekking op alle vormen van mesttoediening en omvat dus ook de verschillende landbouwsectoren. Toediening van mestproducten in de melkveehouderij vormt het speerpunt. Het gaat zowel om de techniek als om het gebruik van de techniek.

De ‘knip’ nader aangeduid.

Wel in het programma

Het programma richt zich op technieken die vlak voor of tijdens de mesttoediening toegepast worden. Dit zijn innovaties die plaatsvinden tussen de opslag van de mest en het bemesten en (vrijwel) tegelijk met het laden van de mest of tijdens het uitrijden van de mest worden toegepast.

Zowel drijfmest als andere meststromen dan (reguliere) drijf- en stalmest, zoals producten van mestscheiding (hierna aangeduid als nieuwe meststromen), vallen binnen de kaders. Dus innovaties voor het toedienen van nieuwe meststromen op land vallen binnen het programma, maar innovaties met betrekking tot het produceren van nieuwe meststromen vallen daarbuiten.

Niet in het programma

Het programma is niet gericht op interventies in de stikstofketen van voer naar mest. Daarmee vallen innovaties ten aanzien van diernagagement (waaronder weidegang), voerstrategieën, stalaanpassingen en mestbewerking buiten de kaders.

Prioriteit

Innovaties met betrekking tot drijfmest krijgen een hogere prioriteit dan innovaties met betrekking tot andere producten, omdat drijfmest op grasland relatief veel ammoniakemissie veroorzaakt. Bij de prioritering van meststromen wordt zowel gekeken naar de huidige toepassing van drijfmest en nieuwe meststromen, als naar de verwachting hiervan voor de komende tien jaren.

Implementatie en beleidsmatige verankering

Bemest op z'n Best maakt innovaties geschikt voor implementatie in de praktijk en beleidsmatige verankering. Het programma behelst niet de uitvoering van de implementatie in de praktijk (vaak aangeduid als uitrol) en de beleidsmatige verankering zelf.

Gerelateerde projecten

Onderzoek naar de bijdrage van interventies eerder in de keten vindt plaats in ander onderzoek, zoals de PPS-projecten Betere stal, betere mest, betere oogst (BSMO) en Next Level Mestverwaarding. Voor draagvlak bij de praktijk is het nuttig om de ontwikkelingen en resultaten van deze projecten, die zich elk op een onderdeel van de N-cyclus in bedrijven richten, in samenhang te communiceren (integraliteit). Daartoe zoeken wij afstemming en samenwerking met relevante ‘zusterprogramma’s’.

Selectie van innovaties

A man with a grey beard and a green t-shirt is working on a large blue industrial machine. He is wearing a green cap and is focused on his task, with his hands raised towards the machine. The background is slightly blurred, showing more of the industrial environment.

Iedereen kan een idee voor een innovatie indienen voor potentiële deelname aan het programma. Hoe ziet deze procedure eruit?

“Je kunt nog zulke mooie ideeën hebben, maar als ze op de plank blijven liggen of ze blijken in de praktijk niet te werken, dan heb je er niets aan”.

Koos Verloop,
programmamanager

Ideeën kunnen ingediend worden via het formulier op de site. De ideeën worden verzameld en meerdere keren per jaar behandeld.

De eerste stap na de inzending is een intakegesprek door iemand van het intake-team. Dit is iemand die niet de daadwerkelijke beoordeling uitvoert. Tijdens dit gesprek krijgt de indiener een toelichting op het programma en de afbakening en wordt besproken of er voldoende informatie is aangeleverd voor een goede beoordeling.

Na het intakegesprek anonimiseren we de ideeën. Dit maakt een objectieve beoordeling door de beoordelingsteams mogelijk. Zo zorgen we dat voorkennis, meningen of persoonlijke voorkeuren en relaties niet meewegen in de beoordeling.

Ieder idee wordt door twee teams van onafhankelijke wetenschappers beoordeeld. Zij hanteren hierbij een zorgvuldig opgesteld screeningsprotocol. Het eerste selectiecriteria is de afbakening. Ideeën die buiten de afbakening vallen, worden niet verder meegenomen. Bij de screening kijken we naar factoren als emissiereductie, toepasbaarheid, neveneffecten, marktperspectief en draagvlak.

De twee beoordelingsteams leggen hun bevindingen naast elkaar en vellen hun eindoordeel. Het programmateam bepaalt uiteindelijk welke inzendingen het meest kansrijk zijn en doorgaan naar de volgende fase. Dit doen wij op basis van

1. Het advies van de werkgroep Beoordeling.
2. De beschikbare tijd.
3. Het beschikbare budget.

Hierbij zijn er drie mogelijke uitkomsten:

- Groen: het idee gaat door naar de volgende fase.
- Oranje: er is onvoldoende informatie om te beoordelen of het idee wel of niet door de eerste screening komt.
- Rood: het idee wordt - in de staat waarin het ingediend is - niet verder onderzocht.

Innovaties die door de eerste selectie komen, onderzoeken we en ontwikkelen we eventueel verder in samenwerking met de specialisten uit het programma. Hierbij vragen wij een substantiële inbreng van de indiener.

De mensen achter het programma

Programmastructuur en werkgroepen

Partners

Voor dit project zijn specialisten uit de hele sector bij elkaar gebracht. De partijen die vertegenwoordigd zijn in de werkgroepen, zijn:

- Wageningen University & Research
- NMI
- Louis Bolk Instituut
- TNO
- Delphy
- RIVM
- Cumela
- Fedecom
- PPP Agro
- De Marke

Daarnaast werken we nauw samen met specialisten van bijvoorbeeld LTO en PBL en het onderwijs.

Structuur

Het programma bestaat uit:

- Een stuurgroep
- Een klankbordgroep
- Een programmateam
- De werkgroep beoordeling
- De werkgroep ontwikkeling
- De werkgroep wetenschap en meten
- De werkgroep demo en praktijk
- De werkgroep communicatie
- Een externe reviewcommissie
- Onderzoeksprojecten

Stuurgroep

De stuurgroep ondersteunt de opdrachtgever bij de aansturing en/of bijsturing van het programma. De aansturing/bijsturing door de stuurgroep heeft betrekking op:

1. Strategische beslissingen over de uitvoering die van belang zijn voor het realiseren van de doelen van het programma.
2. Inspelen op relevante maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen.
3. De voortgang van het programma.
4. Beslissingen met een beleidsmatig karakter die buiten het wetenschappelijk werkterrein liggen, zoals het afwegen van het belang van verschillende neveneffecten.

Leden van de stuurgroep:

- Oene Oenema, WUR (voorzitter)
- Peter Paul Mertens, LNV
- Erwin Maathuis, LNV
- Jos Verstraten, LTO
- Han Kuunders, Cumela
- Femke Dingemans, Brabantse Milieufederatie
- Marian van Schijndel, PBL
- Koos Verloop, WUR (secretaris)

Klankbordgroep

De klankbordgroep bestaat uit belangenbehartigers vanuit verschillende relevante partijen. Wij stellen inzichten vanuit de verschillende partijen op prijs en vinden een breed draagvlak voor het programma en de resultaten hiervan belangrijk. Wij stellen het dan ook op prijs als belangenbehartigers - waar passend - bijdragen aan de versterking van het draagvlak.

De klankbordgroep ondersteunt het programma bij de uitvoering door:

1. Advisering over (strategische) vragen met betrekking tot de uitvoering van het programma.
2. Duiden op relevante maatschappelijke ontwikkelingen en bespreken van de mogelijke implicaties hiervan voor het programma.
3. Signaleren van ontwikkelingen met betrekking tot de doelen en de aanpak van het programma.

De klankbordgroep kan gevraagd en ongevraagd adviseren en signaleren.

Leden van de klankbordgroep:

- Han Swinkels, Han Swinkels Consultancy (voorzitter)
- Paul Blokker, DLV
- Jan Roefs, NCM
- Ron Houweling, Fedecom
- Hans Verkerk, Cumela
- Ruud Pleune, Natuur en Milieu Overijssel
- Wilco Brouwer de Koning, LTO
- Koos Kasper, NVWA
- Frank Verhoeven, Boerenverstand
- Koos Verloop, WUR (secretaris)

Programmamateam

Het programmateam is de spil in de organisatie van het programma. In het programmateam zitten onder andere de voorzitters van de werkgroepen en de programmamanager. Hierdoor is er nauwe verbinding tussen het programmateam en de werkgroepleden.

Wat doet het programmateam?

- Zorgen voor de inrichting, coördinatie en voortgang van het programma.
- Opstellen van heldere afspraken met partners.
- Verzorgen van afstemming met de stuurgroep en de klankbordgroep.
- Zorgen voor de interne communicatie en de verbindingen met partners.

Werkgroepen

Werkgroepen nemen de uitvoering van onderdelen van het programma op zich die te specialistisch en/of te omvangrijk zijn om in het algemene programmateam op te pakken. Dit zijn:

Demo en praktijk

Deze werkgroep slaat de brug naar de praktijk in het demonstreren van innovatieve technieken en het creëren van draagvlak bij diverse doelgroepen. De werkgroep heeft als taken:

- Het opzetten en organiseren van demo's vanuit praktijk- en onderzoeksbedrijven.
- Inhoudelijk ondersteunen van communicatie naar de praktijk (voeden werkgroep communicatie met inhoud)
- Leggen en onderhouden van verbindingen met loonwerk en praktijknetwerken.

Eventueel wordt voor specifieke onderdelen samenwerking gezocht met deskundigen uit het loonwerk en/of de machinebouw.

Communicatie

Deze werkgroep zorgt voor de strategie en de uitvoering van de interne en externe communicatie.

De communicatiestrategie is gericht op verschillende doelgroepen zoals beleid (LNV, I&W), de landbouwpraktijk, machinebouwers en loonwerkers en levert een bijdrage aan de doelen van het programma.

Beoordeling

Deze werkgroep kijkt welke van de ingediende innovaties geschikt zijn voor het programma. Dit gebeurt via intakegesprekken en een zorgvuldige screening. De werkgroep geeft advies aan het programmateam over het wel of niet opnemen van een idee in het programma. Hierbij is het belangrijk dat de screening transparant en via heldere processen verloopt en goed wordt vastgelegd. Hier zorgt deze werkgroep ook voor.

Wetenschap en meten

Deze werkgroep zorgt dat de effectiviteit van innovaties op een wetenschappelijk verantwoorde manier wordt gekwantificeerd en gerapporteerd.

Ze zal daarvoor allereerst de beschikbare meetmethoden inventariseren en een meetprotocol ontwikkelen. Vervolgens zorgt de werkgroep ervoor dat de metingen correct uitgevoerd worden zodat vergelijking met een referentiesituatie mogelijk is. De werkgroep zal daarnaast zo goed mogelijk inschatten wat de effectiviteit van de innovaties op het nationale emissietotaal in Nederland zal zijn

Ontwikkeling

Deze werkgroep mobiliseert machinefabrikanten en loonwerkers en dient als vraagbaak voor idee-indieners. De werkgroep denkt mee over de ideeën en helpt om ze verder te brengen. Daarom is het werkveld goed vertegenwoordigd in deze werkgroep.

Wetenschappelijke reviewcommissie

Rapporten die extern worden gepubliceerd, worden nagelezen door een wetenschappelijke reviewcommissie die is samengesteld uit onderzoekers van verschillende universiteiten en kennisgroepen. We streven naar een commissie van drie leden:

- Eén onderzoeker uit het buitenland.
- Eén onderzoeker van een andere Nederlandse universiteit dan WUR.
- Een onderzoeker van WUR die niet betrokken is bij het programma.

Transparantie versus vertrouwelijk- heid

Twee van onze kernwaarden zijn transparantie en onafhankelijkheid. Voor indieners van innovaties is vertrouwelijkheid vaak belangrijk in verband met mogelijke concurrentie.

Alle grote ideeën beginnen klein. In de kiem moet het idee beschermd worden om uit te kunnen groeien tot een succesvolle techniek. Dat vraagt om vertrouwen en bescherming.

Daarom is het soms nodig om informatie binnen het project te houden tot het moment dat dat niet meer nodig is.

Transparantie en vertrouwelijkheid zijn in potentie tegenstrijdige ambities; maximale openheid over innovaties is niet in het belang van de indieners en maximale geheimhouding past niet goed bij transparantie en het bouwen van draagvlak.

Er is dus maatwerk nodig om per geval een goede balans te vinden.

Soorten informatie

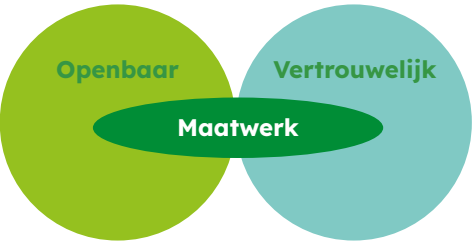
Er zijn verschillende soorten informatie die verschillend behandeld worden. We onderscheiden:

Openbare informatie

- Openbare informatie zoals algemene informatie over het programma, aantallen ingediende innovaties en resultaten van de onderzoeken*.
- Vertrouwelijke informatie zoals kenmerken van afzonderlijke innovaties.
- Maatwerk zoals onderzoeksresultaten die ontstaan in co-creatie.

Vertrouwelijke informatie

Maatwerk

* Deze openbare informatie wordt pas naar buiten gebracht nadat betrokken partijen (bijvoorbeeld partijen die een innovatie hebben ingediend waarvan resultaten gecommuniceerd worden) hierin gekend zijn. Dit is bedoeld om misverstanden en onaangename verrassingen te voorkomen. Er kan reden zijn om de timing iets aan te passen. Resultaten zijn bewust niet bij maatwerk opgenomen, omdat het al dan niet publiceren van onderzoeksresultaten in beginsel niet onderhandelbaar is.

Omgang met informatie

Vertrouwelijke informatie

Vertrouwelijke informatie wordt verspreid binnen het programma voor zover dat functioneel is.

Openbare informatie

Openbare informatie wordt primair naar buiten gebracht via de werkgroep communicatie, bijvoorbeeld via de site, nieuwsberichten en sociale media.

Maatwerk

De aanpak is als volgt:

- Informatie in de categorie maatwerk is vertrouwelijk tenzij met instemming van alle betrokken partijen in een co-creatie is aangegeven dat de informatie gedeeld mag worden.

- Het uitgangspunt is dat de opbrengst van co-creatie-sessies niet vertrouwelijk is. We vragen de betrokken partijen of ze ermee instemmen dat resultaten van de sessie gedeeld worden.

Afspraken

Afspraken met partijen worden vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst, ook de afspraken met betrekking tot vertrouwelijkheid. Hierbij geldt de door het programma bepaalde lijn als vertrekpunt. Het kan zijn dat er voor een partij toch redenen zijn om hiervan af te wijken. Dit wordt dan vastgelegd en intern adequaat gecommuniceerd.

Hoe bereiken we de markt?

Om de doelen te bereiken, is bekendheid, betrokkenheid en actie noodzakelijk. Hiervoor is goede communicatie nodig; zowel intern als extern. Hoe pakken we dit aan?

Positionering

We gaan uit van een stevige positionering. Deze beschrijft waar het programma voor staat.

Visie

Bemest op z’n Best stimuleert de ontwikkeling van mesttoedieningstechnieken die zorgen voor een lagere emissie van ammoniak. Ook creëren we draagvlak voor de implementatie van deze technieken en stimuleren we een verbeterde toepassing van de huidige emissiearme toedieningstechnieken.

Missie

Bemest op z’n Best wil een bijdrage leveren aan het oplossen van de stikstofproblematiek - in het bijzonder aan het verlagen van ammoniak-emissie uit de landbouw - en zo bijdragen aan een betere balans tussen boer, burger, natuur & milieu.

Kernwaarden

- Transparantie
- Onafhankelijkheid
- Optimisme
- Verbinding
- Verantwoordelijkheid

Belofte

Bemest op z’n Best faciliteert en stimuleert relevante spelers in de veeteeltsector om actief bij te dragen aan het reduceren van de ammoniakemissie bij de toediening van mest om zo de sector duurzamer en toekomstbestendiger te maken.

Doelgroepen

We hebben een groot pallet aan doelgroepen. De belangrijkste zijn:

- Overheid (LNV, Provincies)
- Stuurgroep
- Klankbordgroep
- Indieners van ideeën
- Veehouders (LTO en individueel)
- Loonwerkers (Cumela en individueel)
- Machinebouwers (Fedecom en individueel)
- Adviseurs van de agrarische sector
- Studenten (MAS, HAS, Universiteiten)
- Pers
- Milieuorganisaties

“Samen maken we de veeteelt duurzamer en toekomstbestendiger.”

Algemene middelen

We hebben een aantal algemene communicatiemiddelen dat zich richt op alle doelgroepen:

- Site www.bemestopznbest.nl
- Demo’s
- Deelname aan relevante events
- Nieuwsbrieven (in- en extern)
- Persberichten
- Sociale media
- Brochures
- Kleding: jacks, T-shirts en polo’s
- Vlaggen, banieren
- Video’s
- Infographics

Doelgroepspecifieke middelen

Naast de algemene middelen zetten we meer gerichte middelen in per specifieke doelgroep. Voorbeelden:

- Programmabijeenkomsten
- Persoonlijk contact
- Webinars
- Workshops
- Direct mail
- Kanalen van partners (Cumela, Fedecom, LTO)
- Advertenties op sociale media
- Factsheets
- E-learnings
- Studiegroepen
- Gastcolleges

Doe je mee?

innovatieprogramma mesttoediening

bemestopznbest.nl

innovatieprogramma mesttoediening

bemestopznbest.nl

Innovaties gezocht

Het programma Bemest op z’n Best wil een bijdrage leveren aan het terugdringen van ammoniakemissie bij de toediening van mest in de landbouw.

De focus van het programma ligt op het ontwikkelen van technische verbeteringen bij machines en het verbeteren van de werkwijze bij de toediening van mest. Ideeën worden opgehaald uit de praktijk en samen met de belanghebbenden en specialisten getoetst en verder gebracht.

We werken samen met de markt aan de verbetering van de mesttoediening met als uiteindelijk doel om bij te dragen aan een betere balans tussen boer, burger en natuur.

Dat noemen we 'Bemest op z’n Best'.

Het programma richt zich op machinale mesttoediening. Voermaatregelen of maatregelen in de stal vallen buiten dit programma.

Doe je mee?

Webinar Bemest op z’n Best
Jouw innovatie sneller op de markt

Datum Donderdag 10 november 2022
Tijd 19.30 - 20.30 uur

[Ik meld me aan!](#)

Wist je dat innovatieve bedrijven gemiddeld meer omzet en meer winst maken? Het innovatieprogramma Bemest op z’n Best kan jouw innovatie mogelijk vooruithelpen. Op **donderdag 10 november van 19.30 - 20.30 uur** vertellen we je meer over het programma en de kansen die dit programma biedt in een gratis webinar.

Bemest op z’n Best
Misschien ken je het programma al. Bemest op z’n Best heeft als primair doel om ammoniakemissie bij mesttoediening op het land aanzienlijk te reduceren. We nodigen onder meer machinebouwers en loonwerkers uit om ideeën in te dienen die hieraan bij kunnen dragen.

De focus van het programma ligt op het ontwikkelen van aangepaste of nieuwe technieken voor mesttoediening en het verbeteren van de werkwijze of het werkesultaat bij de toediening van mest op het land.

Ons team verzamelt en selecteert innovaties, voert onderzoek uit, denkt mee en heeft de kennis en het netwerk voor ondersteuning bij de doorontwikkeling van het idee. Zo komen we samen tot snellere resultaten voor alle partijen.

Webinar
Op donderdag 10 november van 19.30 tot 20.30 uur houden we in samenwerking met Cumela en Fedecom een webinar over het programma. We leggen uit hoe je meedoet, hoe jouw idee in veilige handen blijft en wat je kunt verwachten als je jouw idee indient. Ook is er voldoende ruimte voor vragen.

Aanmelden
Meld je uiterlijk woensdag 9 november aan door een mail te sturen naar innovatie@bemestopznbest.nl. Na afloop van het webinar ontvang je een link voor deelname.

[Ik meld me aan!](#)

www.bemestopznbest.nl

Correspondentieadres

Postbus 16

6700 AA Wageningen

T 0317 48 07 00

E innovatiemestaanwending@wur.nl

W www.bemestopznbest.nl

Tekst

Koos Verloop en Marieke Rinsema

Eindredactie

Monique Paes

Ontwerp en opmaak

Studio Broodnodig - Arnhem

Drukwerk

Zalsman - Zwolle

BEMEST
OP Z'N
BEST

Innovatieprogramma
mesttoediening

Innovaties gezocht.
Doe je mee?

www.bemestopznbest.nl